

טורי בלנקה יעקב
047747

בן ג'וליה ויוסף

נולד ב- 6.6.1927

התגייס לצה"ל ב- 1948

נפל ב- 28.12.1948

בעת מילוי תפקידו.

בלנקא יעקב

בן יוסף וג'וליה. נולד ב־6.6.1927 בצפת
ולמד בבית־ספר עממי. נפשו חשקה
בחיים מלאי ענין. במסעות וגדודים, ועוד
בחיותו בן 16 התגייס לצי הבריטי. בו
שירת בארץ ובמצרים. בצי הצטיין ועלה
בדרגת הפיקוד. התחבב על חבריו ואחיו
היהודים היו גאים בו. בספורטאי, כחובב
כוכס ומתגושש עם הבריטים ויכול להם.
פעמים קיבל גביע־כסף לאות הצטיינות
בספורט. עם שחרורו מהצבא עבד כשנה

וחצי במשרד הדואר בטבריה ובפרוץ מלחמת־השחרור פעל בריכוזי
ההגנה בעיר. מיד עם צאת הבריטים, עוד לפני שנקרא לגיוס, עזב
את עבודתו והלך ישר אל מפקדת החטיבה לגיוס מלא. בימי הקרבות
הקשים בעמק הירדן, תחת מטר פגזים ויריות, מילא תפקידי מקשר
באופנוע. ויחד עם אחיו השתתף במסע־הבוק בגליל, בגדוד המשורין.
עם העברת החטיבה לנגב שש יעקב להשתתף במלחמה נגד
המצרים. בראשית ההתקפה בדרום, ב־24 בדצמבר 1948, הפעל וכנהג
ביחידת השריון. בהתקפה על משלט עבסן שבסביבות עזה נפצע קשה
בתאונה ונותר שלוש פעמים לאחר שהובא למשק בגבולות. הרופא
העיד עליו, כי סבל יסורים קשים ונשאם בגבורה. "רבות עברתי בימי
חיי — אמר הרופא לחבריו של יעקב — אך עוד לא ראיתי בחור אמיץ
כמותו". מת ב־28.12.1948. היה קבור בגבולות והועבר למנוחת־עולמים
בבית־הקברות בטבריה.

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ודב־פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ־ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי־אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד־האדמה ויושב־הכפר: עקשנות, צמידות למשימה, שורשיות ושקט..."

מסדרים בשנת 1948

חטיבת גולני

החטיבה הניתקת ממרחבה, העוזבת מאחוריה אבות ואמהות, נשים וילדים ומשקים — אינה מניחה מאחוריה חלל ריק; היא מניחה מאחוריה מסגרת צבאית, הנשענת על כוחות פחות ניידים, מבוגרים יותר, אך כוחות חידושים למה הם נלחמים, כוחות שהנהגתם הצבאית אינה מקדישה, אלא שחיה פשוטת צורה ולובשת צורה. רק אם חלמד פרק זה כהלכה ותרד לעומקו של הכתוב, הכן תבין כיצד קמו חטיבות צ.ה.ל. וכיצד יכול היה פיקוד העליון לעמוד בשער בכל חקוט, בלי לחטוא לעקרון הצבאי של ריכוז הכוחות — וכיצד הצליח לחלוט בכל העצמה בנקודת הכובד. אכן, עידוד רב שואבים בולגו למקרא הספר הזה, למראה התקדמותנו מאז, כשחטיבות מילואים אינן צריכות לשוב ולהתנסות בכל חקשיים ותחלככות שצמדה בהם חטיבת גולני — כתרבה חטיבות אחרות, בראשית המלחמה, עד שנתגבשו; עידוד הוא לכולנו לראות, באיזו מידה נתרבה נשקנו, ושוב אין אנו צריכים לחלחל בכלי הנשק המצטיים והעלובים אשר בהם נלחמו גיבורי צמח, מגיני דגניה, לוחמי סג'רה ותגלבוה; לראות כיצד מפסדי החטיבות אינם צריכים עוד להתחבט ולחקים יחידות ושירותים תוך כדי אימפּרוביזציה ברוכה, אך לעתים נראשת.

אכן, הנסיון שנרכש בדם, בצער ובמכאובים, ובזכות מאמצים אלה-אנושיים של אלפי אלמונים — נלמד עד תומו.

חטיבות צ.ה.ל. הסדירות למדו ושינו לעצמן את הלקח מפעולותיה של חטיבת גולני בשעות תפארתה, כשגלשה בתנועה צבאית למופת אל אילת; אך הן למדו גם את הלקח המר ממפלותיה, שכותבי הספר לא העלימו. כל החיילים יודעים עתה, שכמה מפלות היו במנצות אילו היה צבאנו מאומן יותר, היה מסודר יותר, ואילו היו שורותיו ונהליו מבוססים יותר, כפי שהנם עתה, אף כי גם היום עדיין אינם מושלמים כל צרכם; ובה — אף בה — תרמה חטיבת גולני את תרומתה הגדולה לגיבוש תורת הלחימה של צ.ה.ל. הידוע כי המלחמה לא תתואר ללא רוח לחמה, ללא לוחמים היודעים למה הם נלחמים — אך היודעים, כמו כן, כי באם לא יפעלו בתוך מסגרת צבאית המושתתת על מיטב השכלולים של המדע בכללו ותורת המלחמה בפרט, ירבו הקרבנות וימעטו ההישגים. למד, הקורא, דפי גבורה אלה, ועמדת על כל משמעותן האכזרית של המסקנות הללו.

אך לא פחות מזה רבה היתה תרומתה של החטיבה הטריטוריאלי גולני — בלימוד הלקח ובגיבוש תורת הארגון של כוחות המילואים לצ.ה.ל. של היום. כל שגיאה, כל תחלככות, כל קוצר-יד וכל אולת-יד, המבצבים בדפים אלו בתיאור השלבים הראשונים של הקמת החטיבה — הובאו בחשבון ושימשו למפקדי צ.ה.ל. היום בסיס ונסודת מוצא לארגונם המחודש של כוחות המילואים. חטיבות המילואים של צ.ה.ל. היום היחדיות, מצד אחד, כי מאחוריהן "גב", ישוב-לחם — ומכירות, מאידך גיסא, את המבנה הארגוני שלהן ואת יכולתן המהירה להתגייס ככוח צבאי מושלם תוך שעות ספורות, כשהן נכונות לתזוזה מקצה-הארץ אל משנהו; ואלה הנמנים על חטיבות אלו ישאבו עידוד רב ולקח חשוב, בקראם את הספר הזה, המוכיח כי הן לא נותקו ממקורות הכוח העיקרי בעבר, וכי ניתנו להן, כתוספת, הכלים והארגון, הדרושים לשכלול כושר-מלחמתן. היסוד הטריטוריאלי של יחידות המילואים; חוק שירות-הבטחון, המאפשר לאמן גם בעתות שלום; ומעל לכל — גוף של צבא-קבע סדיר על כל שירותיו, הנותן ללוחמיהן האזרחים את האפשרות להקדיש את מיטב מרצם בימי שלום לעבודת יצירה ובנין — מבלי לפגוע ע"י כך בכושרם הקרבי — כל אלה הנם הערובות לבטחון עתידנו.

לך, המפקד הקורא בספר זה, יש לומר: למד את פרקי המלחמה המתוארים בו, נצל את החיוב הרב, המתגלה בפעולות מפקדי חטיבת גולני, כמפקדים וכמתחמים כאחד, ובחוש היזמה שהיה מפותח בהם. למד משגיאותיהם ושנן לעצמך חכור, כי התפקיד הנעלה והתלוצי, שהוטל עליך, מחייבך להמשיך במסורת הקצרה ורב-תהילה, שהביאה לעם ישראל את עצמאותו וחצייתה להבטיח את המשך קיומו ואת מילוי יעודו הגדול, קיבוץ גלויות העם בארצו.

ולכם, האם השכלה והאב השכול, שבניכם לא זכו לקרוא ספר זה, אלא בדמם נכתב — תהיה לכם נחמה בגבורת בניכם, אשר לה הוקדשו דפי הספר, יאזו בגאון את כאבכם, ותהי נחמתכם בעובדה, שבניכם הגיבורים השתייכו לחטיבה שעקבות מלחמותיה וקרבות-גבורתה נפוצים מדן ועד אילת, מגי ירדן ועד ים.

הקרב בו השתתף ונפל יעקב ז"ל

משיטת על עבאסאן

בלילה שבין ח' 22 ו-23 לדצמבר פקע מיתר הרמפה שהיה פתוח על פני החזית המערבית. אחד מגדודי החטיבה עלה לכבוש את משלם 86 בכונת לנתק את עוזת מרפיה. אותו לילה הטל על גודדנו לסייע בידי גדוד הרגלים. המיוע הוצרך לבוא לידי גילוי בהתקפת נוספות על מערכי האויב. לארבו של חקו. התקפות שהעוררן היתה הסחת דעת המחזיקות של הצד שפגזו.

אחת מהפעולות הנ"ל היתה המשיטה על עבאסאן.

עבאסאן הייתה כפר עתידי-מטעים. שדות מעובדים וגדרות-צבר. הוא שוכן כ-5 ק"מ דרומית מזרחית מח'יונים (כשמונה ק"מ צפונית מגיריס). בשעתו שימש נקודת-הערכות לכוחות המצריים אשר יצאו לחקוף את משלטינו בשיך-נראן וגם עתה חקף חוליה מרכזית במערך-הכוחות-המצרי ונבחר באוביקט למשיטה. הכוח המשיט היה מורכב ממספר משוריינים בעלי צריחים. מספר חצאי-חלים נושאי-חיל-רגלים וחלל נושא תותח 6 ליטראי. ערב קודם הפעולה סוירה דרך ההקדמות של הכוח ונקבעה תחבנית המדקדקת. אשר בוצעה אח"כ כמעט במלואה.

מיד לאחר חצות יצאה הגונדה (כך נקרא הכוח המשולב במשורייני) בפיקודו של חומי זרחי. סגן-מפקד-פלוגת-השריון. את בסיס הגדוד והתקדמה לנקודת-ההערכות. המטה הקרבי של הגדוד. אשר היה חבור לפעולות נוספות. כבר יצא לשטח. קשר אלחוטני עדין לא פעל. במתקן השתקטו עד לאשמורת השלישית. הפעולה התנהלה בשלב זה לפי לוח-זמנים קבוע מראש. בשעה 04.15 עזבה הגונדה את נקודת ההערכות והחלה לנוע לכיוון חרבת-איכוע — כפר עזוב. שהיה מצוי בשטח-ההפקר סמוך לעבאסאן. הכפר נמצא ריק והכוח המשיך להתקדם למגמתו הסופית. כמתצית-השעה לפני עלות-השחר הגיע הטור למבואותיה של עבאסאן. שם נתקלו במחסומים. אשר מן הצורך היה לפנותם. לאחר שהוסרו המכשולים פרץ הכוח פנימה. רק עם הפריצה הרגיש האויב במתרחש ומיד נסוג במהומה ובהלה. יחידתו של חומי פתחה באש על הנסוגים והפילה בהם חללים. טנדר צבאי. נושא-מכונת-ידיה אנטי-טנקית. הוצא מכלל-פעולה וכל יושביו נהרגו.

למטה-הגדוד מגיעה הודעה אלחוטית: "האויב בנסיגה. אנחנו רודפים". ומיד לאחר מכן נפסק הקשר. כל מאמצינו לחדשו עולים בתוהו. רק כעבור מחצית-השעה הוא מתחדש בקריאה: "יש לנו פצועים והרגלים. שלחו אמבולנסים לקראתנו". כל הנסיונות להתקשרות נוספת, לבירור פרטים לדעת מה אירע — אינם מביאים פרי. רק עם שוב הגונדה לבסיס מתברר, כאשר נסו המצרים על נפשם. החלו אנשינו לדלוק אחריהם. עברו את שטח הכפר וביציאה נתקלו בעמדה-חפורה, אשר בתוכה מוצב היה תותח גנרטינגי. אותה שעה עמדו המכוניות. בו אחר זה, בדרך-עפר גדרה משני צדיה. גדרות-צבר סבוכים. המשורין הראשון שנתקל בתותח. נעצר וניסה להסתובב. אך שקע בחול. אנשיו נפגעו. כן נפגע מיד החלל נושא-התותח, אשר נע בעקבות המשורין

הראשון. חומי, אשר מכוניתו היתה השלישית בשורה, ניסה להתקדם כדי לבדוק את המצב. תוך כדי נסיעה הוציא ראשו מהצריח. כנראה בכונה לצפות ולאתר את עמדת תותח-האויב. אותה שעה פגעו כמה פגזים במשורין זה, והוא עמד מלכת. חומי נפגע בכדור בראשו ונשמתו יצאה מיד.

המצב היה חמור. המפקד נהרג. שלוש מכוניות, ובתוכם נפגעים רבים, עמדו השופות וגלויות לאש האויב. גדרות-הצבר משני הצדדים מנעו כל אפשרות להפעיל את הכוח אשר נשאר מאחור.

כאן נתגלתה יזמתו של סגן-מפקד-הגונדה, אורי, אשר לא אבדו עשתונותיו. זחל קרימה חרק כמה רימוני-עשן, שהטילו מבוכה רבה בקרב האויב שנשתתק לחלוטין. אנשינו נצלו הפוגה זו. הוציאו את הפצועים, העבירו למכוניות השלמות ונסוגו לעבר הבסיס.

בשטח נשארו המכוניות הנפגעות, וכן גופתו של חומי, אשר לא היתה כל אפשרות להוציאה מתוך המשורין.

כך בוצעה המשיטה על עבאסאן. ואף על פי שעלתה לנו בקרבנות יקרים (נוסף לחומי מתו אח"כ שלושה מן הפצועים) ובאבדן רכב-משורין, מכל מקום השיגה את מטרתה. שיבשה את מערכות האויב, גרמה לו אבדות רבות והסיחה דעתו מן הפעולה העיקרית שהתנהלה אותה שעה במקום אחר.

האספקה למשלשים מובלת ע"י גמלים.
 תאריך הסגור את משלש 112, נירים ומבטחים.
 כלילת הסרידה יחידה מגודר-המשיטה את עורק המצרים שליו אכר
 מועמר, מצפון לנירים.

נחמתי, ולחגמתי: העלמתי את שמי ומסרתי שם בדוי, חששתי שאם ידעו את שמי הנכון, יפלו
 למרר על נקלה, בעזרת מרגליהם בארץ, שכל כבודי בדוי לחלוטין. ביחוד לאחר שנקשר קשרים
 עם ה"צלבה-האדום", החלטתי איפוא לשים חסעם קץ לחקירה. חודעתי שאני מרגיש עצמי ברע, שיש
 לי חום. תבעתי שיחליפו לי תחילה את בגדי, שתינתן לי אפשרות להתרחץ ולהתגלה, ובשוקר
 תבעתי סיפול רפואי. הקצינים נענו לבקשתי, ועלי להדגיש, שכל שבעת הימים ששהינו ברפיח
 נהנינו מיחס הוגן להפליא אוכל קיבלנו ממעון-הקצינים. אמנם הטיפול בסצצי היה שסחי בלבד.
 דבר אחד הקל, עודד ונתן לי חוקף לעמוד בסני החוקרים: ההכרה, שידענו בהיות על
 העליונות, התבוסה של גודדנו לא ערערה הכרה זו. אף-על-פי שהיינו מנותקים מכל אינפורמציה,
 סעם בי בטחון שצבאנו בחיות תולך מחיל אל חיל, ובטחון זה הפית בי אומץ ולא אחת עניתי להם
 על שאלותיהם בתוצפה ממש.

לאחר שלושה ימי חקירה הטית במני קצין-הבולשת בצער וברוגזה כאחד, שהנה לאחר כל
 שעות החקירה המרובות לא הצליחו עדין להוציא מפי גם אינפורמציה אחת ראויה לשמה, בדי
 להביאה למטה.

— איך אני יכול להגיד לך מה שאני יודע, אדוני, — השתתפתי בצער.
 — נו, אם אתה אומר לנקוט גם להבא קו זה, תימצאנה דרכים להפיק ממך ידיעות.
 — להפחיד אותי אתה רוצה? — פרצתי בצוחה, — לא יועיל, אדוני! חמש שנים ביליתי
 במחנה-ריכוז גרמני. היודעים אתם, מה פירושו של דבר? והתחלתי לספר להם מעשיר-זעה מאלה
 שקראתי בעתונות ואשר ראיתי בקולנוע, עד שממש נתחלחלו. בעיני ראיתי, — הוספתי וסיפרתי
 להם — איך הכניסו את בני משפחתי לתא הגוים. הצבעתי על שיני שמאו ומתמיד לא היו
 כתיקונן — הגה מה שעשו לי. וכי אתם מסוגלים לדברים יותר גוראים מאלה? אנו, יושבי המחנות,
 איבדנו את הסדר. בורד אני וערירי, ללא משפחה (ובאותו רגע זכרתי את בני משפחתי בבית),
 וכלב לא יליל אם אסתלק מן העולם, והמסחר — פעמיים ימות: פעם ראשונה ממחר, ופעם שניה
 באמת.

דברי עשו את שלהם. יותר לא הוסיפו לאים.

— מה מטרת פעולתכם? — היתה אחת השאלות.
 — לכתובת לא נכונה פנית, — עניתי. — אולי תואיל לשאול במסר שליו. אני רק
 טוראי אני.

— אל תפויח שקרים. יודעים אנו, שכל חייל שלכם מקבל אינפורמציה מדויקת לפני צאתו
 לקרב.

— אולי נהוג הדבר אצלכם, אני, בכל אופן, לא ידעתי מזה. אמרו לי ללכת להלחם והלכתי.

— האוהב אתה להלחם? — פרץ בשאלה.

— מוכן מאליו, אדוני.

— וכי למה?

— כי זוהי הברירה לנו לחיות או לחדול. אין ברצוני לשבת יותר במחנה-ריכוז. בארץ חפשה-

רוצה אני.

— ועומד אתה על כך, שאין אתה יודע מהי מטרת פעולתכם?

— רק מטרה אחת אני יודע.

— ומה?

— להוציא את כוחותיכם מארצנו.

יעקב נולד בצפת, ולאחר הפרעות שפרעו חרבים ביהודי המקום במאורעות
 תרמ"ט, עקרו חוריו לטבריה, הוא היה אז בן שנתיים.
 משגדל למד בבית"ח ע"ש "ארליר" ובבית"ס החיכוך שנפתח בזמנו לחלמידי
 טבריה והסביבה.
 יעקב היה נער חוסס וחי צדק חרמוניה מלאה עם בני הבית, ובמיוחד עם
 אחיו רפי ז"ל, שמחת החיים שאימנת אותם מילאה את חלל הבית.
 יעבסלה, כך כינתו חבריו חרבים וידידיו שאהבוהו בשל תכונותיו היפות-
 עדינות-נפש, רוחב-לב, נכונות חקירה ועזרה לזולת.
 בשנת האחרונה למלחמת העולם השנייה בטרם הגיע לגיל גיוס, התנדב לשרת
 בחיל הים הבריטי. במלחמת העצמאות הגדיל לעשות הוא התנדב לפלוגת
 קומנדו. באותה עת לחמו ארבעה מבני המשפחה בחזיתות שונות בארץ.
 בקרב הסערות על האויב בנגב, ימים אחדים לפני ההפוגה, פגע פגז במסורין
 שישבו בו יעקב ומפקדו, המפקד נהרג במקום ואילו יעקב נפצע פצעים אנושים.
 מעטות היו האלונקות, שעמדו לרשות יחידת החילוץ שחשה למקום, הוא סרב
 לנצל את האלונקה וביקש להותירה לחילוץ פצועים אחרים. הוא עצמו, כך סיפרו
 חבריו, ישב על מושב המכונית שהובילה אותם לטיפול בבית החולים הצבאי
 בקיבוץ "גבולות". למרות פצעיו הקשים האמין שיחיה, ולא אחת ציין את גודל
 המזל שעמד לו והותירו בחיים. הוא היה מתבדח ומתלוצץ עם הרופאים והאחיות
 ולא ידע שהמות בשער.
 ביום כ"ו בכסלו בעת שנדלק חנר השני של חנוכה, ככה נר חייו של יעקב והותיר
 פרשה גבורה בל חשכה.
 בן עשרים ואחת היה במותו. פעבור שלושה שבועות עם שוך הקרבות הבאה גופתו
 מן הדרום לטבריה והוטמנה בחלקה הצבאית ליד חבריו לבשק, שנפלו במערכה.
 יחי זכרו ברוך.

המשפחה.

מכתבים שכתב יעקב

17.12.48

אשר בקרם זה, ו

[illegible]

לשפוח יחזק, כי כן פוצלו
בתם קרובים, וכלת נפץ לה לנפול
הטבחים ונרצח גמול ליהודים
נפוח יקר הוא יפץ לשפוח קרוב
אולי את פני אמן אולת צד קרוב

פחותה מזה. פחותה מזה.
 צדק כמעט אולי. אולי.
 ואולי וזה. אולי.
 אולי אולי. אולי.

"וזהו אמת" ארמית "ויקרא" חזקוני

8/11/44. P/ERM. BLANCA Y.
H/M.X. 595244 MESS.A-3
C/O F.M.O. PORT-SAID
H.M.S. PHOENIX.

לאלה שאלו ואלה היקרים שלום רב.
הנחת מה שלומכם ומה שלמח אצלכם. אין תקווה
להפסיק בדיעבד ושלום. אין מצלח זה הספקת בפניכם
שלום כי הייתם צפויים באמין בקום קרואת עליה אצרה
אחת חלילה. אולי הצלחה הייתם נצל כאמורה אולי-הק
הייתם צדיק ישר כזהל כאמין. כעצום שלם שמיצות
של אומן מתחיל נעלם אמתחיל, כי האומנים אלו עלו
התחיל ב-החזרה שלם-התחיל הקהל האוב.
אין הייתם אצרה במצב היחידות אכן הייתם נקחת
כי התחשבת קרה, אולם אין אלו נעתי את פדתי אקרה
כי אצו הוות ציתן ואנן התחלנו בקרה הימים של
אין אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
כאן יתה אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
אולי התחשבת אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
הוא נצח. התחשבת אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
ומהקצו התחשבת אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
היחזר אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
התחשבת אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו
של אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו אצו

